

Sygn. akt III AUa 1934/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Lucyna Ramlo (spr.)
Sędziowie:	SSA Grażyna Horbulewicz SSA Aleksandra Urban
Protokolant:	stażysta Damian Wawrzyniak

po rozpoznaniu w dniu 28 kwietnia 2015 r. w Gdańsku

sprawy I. C.

z udziałem zainteresowanego (...) Ltd.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o ustalenie

na skutek apelacji I. C.

od wyroku Sądu Okręgowego we Włocławku IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 czerwca 2014 r.,
sygn. akt IV U 119/13

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1934/14

UZASADNIENIE

W dniu 27 grudnia 2012 roku I. C. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 20 listopada 2012 roku numer: (...), w której stwierdzono, że w stosunku do I. C. od 1.11.2011 r. ma zastosowanie polskie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczeń społecznych, wnosila o zmianę przedmiotowej decyzji, ponieważ zgodnie z art. 13 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady WE nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 powinna ona podlegać ustawodawstwu w Wielkiej Brytanii.

W uzasadnieniu odwołania I. C. wskazała, iż z ustaleń organów ZUS-u wynika, iż od 01.11.2011 pracuje na terytorium Wielkiej Brytanii i tam podlega ubezpieczeniom, o czym ZUS został poinformowany i otrzymał potwierdzające to dokumenty zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady WE. Jednocześnie na terytorium Polski I. C. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą. ZUS zgodnie z art. 16 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu

Europejskiego i Rady WE nr 987/2009 w chwili poinformowania go o podjęciu przez I. C. pracy w Wielkiej Brytanii ustanowił pismem z dnia 13.03.2012r, podleganie tymczasowemu ubezpieczeniu na terenie Wielkiej Brytanii, o czym poinformował brytyjską instytucję ubezpieczeniową, które zgodnie z ust. 3 tego artykułu stało się ostateczne z upływem dwóch miesięcy. Mając na uwadze regulacje zawarte w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego, w ocenie dowodzącej twierdzenie o podleganiu I. C. ustawodawstwu polskiemu jest błędne. Odnośnie przy tym braku prowadzenia działalności przez pracodawcę I. C. na terenie Wielkiej Brytanii to – zdaniem odwołującej - istnieje możliwość sprawdzenia w odpowiedniku KRS czy taka jest prowadzona, a Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady WE nie przewiduje możliwości nie uznania podlegania I. C. pod ubezpieczenie w Wielkiej Brytanii. I. C. dodała, że wykonuje swoją pracę sumiennie i za to otrzymuje wynagrodzenie.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. w odpowiedzi na odwołanie wskazał, iż 21 grudnia 2011 r. wnioskodawczyni złożyła oświadczenie o wyrejestrowaniu z ubezpieczeń społecznych w związku z podjęciem od 1.12.2011 r. pracy najemnej w Wielkiej Brytanii przy jednoczesnym prowadzeniu działalności gospodarczej w Polsce. Z umowy zawartej przez wnioskodawczynię z (...) Ltd. wynika jednak, że dniem jej zawarcia był 1.11.2011 r. Informacja ta została później potwierdzona przez wnioskodawczynię. Praca na terenie UK miała być przez I. C. wykonywana w godzinach od 8.00 do 16.00, w ilości od 1 do 160 godzin miesięcznie, w zależności od własnego uznania, po porozumieniu z pracodawcą. 12 lipca 2012 r. brytyjska instytucja ubezpieczeniowa poinformowała, że nie wystawiła dla wnioskodawczyni formularza A1, gdyż po przeprowadzeniu odpowiedniego postępowania nie znaleziono żadnych dokumentów ani innych dowodów, które potwierdzałyby, że (...) Ltd. prowadzi działalność gospodarczą na terytorium UK. Firma ta została przez brytyjską instytucję ubezpieczeniową oznaczona jako spółka adresowa, a więc taka, która nie ma miejsca prowadzenia działalności na terytorium UK, a do jej siedziby dociera jedynie poczta. Wnioskodawczyni nie została też zidentyfikowana w brytyjskim systemie ubezpieczeniowym (brak brytyjskiego nr ubezpieczenia). Dodano, że w piśmie z 9.03.2012 r. I. C. poinformowała ZUS, iż jej nr ubezpieczenia w UK to (...). Dodano, że obydwaj dyrektorzy w/w firmy mieszkają w Polsce, a pod jej brytyjskim adresem znajduje się jedynie „wirtualne biuro”. Jedynym celem jego utworzenia było dostarczenie adresu umożliwiającego rejestrację firmy w UK. Jest to przyczyna, dla której od 1.11.2011 r. wnioskodawczyni powinna podlegać polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. W stosunku do wnioskodawczyni nie ma bowiem zastosowania art. 13 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 883/2004, gdyż wnioskodawczyni nie była aktywna zawodowo na terenie kilku państw. Zgodnie natomiast z przepisem art. 11 ust. 3 lit. a tego rozporządzenia, osoba wykonująca w państwie członkowskim pracę najemną lub pracę na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego państwa członkowskiego. 5 listopada 2012 r. do ZUS wpłynęło pismo wnioskodawczyni, z treści którego wynika, że w UK firma zajmuje się głównie reklamą internetową, a praca wnioskodawczyni polegać miała na wyszukiwaniu darmowych katalogów za pośrednictwem Internetu. Praca ta nie wymagała więc stałej obecności w UK, a jedynie czasowych wizyt na terenie tego państwa. Wnioskodawczyni nie przedstawiła jednak żadnych dowodów potwierdzających choćby okazjne wizyty w UK. Nie przedłożyła też żadnych innych dowodów, które mogłyby potwierdzić, że praca była przez nią wykonywana akurat tam.

Postanowieniem z dnia 16 grudnia 2013r. Sąd Okręgowy we Włocławku wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego (...) Ltd.

Zainteresowany nie zajął stanowiska w sprawie.

Wyrokiem z dnia 30 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy we Włocławku IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie I. C.. W pisemnym uzasadnieniu wyroku Sąd I instancji wskazał następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne jako podstawę swego rozstrzygnięcia.

I. C. mieszka we W. przy ul. (...).

Dnia 21 grudnia 2011 r. I. C. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. oświadczenie o wyrejestrowaniu z ubezpieczeń społecznych w związku z podjęciem od 1.12.2011 r. pracy najemnej w Wielkiej Brytanii przy jednoczesnym prowadzeniu działalności gospodarczej w Polsce.

W dniu 1 listopada 2011r. I. C. zawarła umowę o pracę z (...) Ltd. Praca na terenie UK miała być przez I. C. wykonywana w godzinach od 8.00 do 16.00, w ilości od 1 do 160 godzin miesięcznie, w zależności od własnego uznania, po porozumieniu z pracodawcą.

(...) Ltd. polega głównie na prowadzeniu kampanii reklamowych w Internecie, a także na roznoszeniu materiałów reklamowych na terenie Wielkiej Brytanii.

Dnia 12 lipca 2012 r. brytyjska instytucja ubezpieczeniowa poinformowała Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., że nie wystawi dla I. C. formularza A1, gdyż po przeprowadzeniu odpowiedniego postępowania nie znaleziono żadnych dokumentów ani innych dowodów, które potwierdzałyby, że (...) Ltd. prowadzi działalność gospodarczą na terytorium UK. Firma ta została przez brytyjską instytucję ubezpieczeniową oznaczona jako spółka adresowa, a więc taka, która nie ma miejsca prowadzenia działalności na terytorium UK, a do jej siedziby dociera jedynie poczta.

I. C. nie została zidentyfikowana w brytyjskim systemie ubezpieczeniowym (brak brytyjskiego nr ubezpieczenia).

I. C. od 01.11.2011 r. nie podjęła osobiście żadnych czynności w celu uzyskania brytyjskiego numeru ubezpieczenia. W czasie trwania umowy o pracę zawartej w (...) Ltd. przebywała w Polsce, ani razu nie była na terenie Wielkiej Brytanii i na jej terenie nie wykonywała żadnej pracy zawodowej. Samą umowę o pracę zawarła korespondencyjnie.

Powyżej ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy oparł na materiale dowodowym zgromadzonym w trakcie trwania postępowania i ujawnionym na rozprawie przede wszystkim w postaci dokumentów zebranych w aktach organu rentowego. Przedmiotowy materiał Sąd uznał za rzetelny i wiarygodny w całości, strony bowiem w trakcie postępowania nie kwestionowały jego prawdziwości. Tym samym należy skonstatować, iż brak jest przesłanek by odmówić dokumentom zebranych w aktach organu rentowego przymiotu wiarygodności. W konsekwencji powyższy materiał dowodowy pozwolił dokonać w znacznym zakresie rekonstrukcji bezspornego w istocie stanu faktycznego w niniejszej sprawie. W zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia sprawy poza sporem pozostawały także okoliczności odnoszące się do miejsca pobytu odwołującej w czasie trwania powoływanej przez nią umowy o pracę - w tym w szczególności wyraźnie przyznana przez nią - także w złożonych zeznaniach -okoliczność, iż w czasie trwania tejże umowy nigdy nie przebywała na terenie Wielkiej Brytanii (nie podjęła tam także żadnych osobistych działań związanych z uzyskaniem numeru ubezpieczenia) i nie wykonywała tam (ani nigdzie indziej poza granicami Polski) żadnych czynności związanych z realizacją powołanej umowy. Zeznania wnioskodawczyni Sąd uznał za wiarygodne w tym zakresie, w którym są one niesprzeczne z konkluzjami poczynionymi w następstwie analizy wiarygodnych dokumentów zebranych w aktach organu rentowego. Jednocześnie wskazać należy, iż powoływani przez odwołującą świadkowie w istocie także nie podważali jednoczenie twierdzeń samej wnioskodawczyni w tym zakresie. Żaden bowiem ze świadków nie miał bezpośredniego kontaktu z wnioskodawczynią a tym samym nie mógł wskazać na odmienne od niej okoliczności a odmienne twierdzenia co do pobytów jej w Wielkiej Brytanii w istocie oparte były na domniemaniach nie zaś bezpośrednich obserwacjach M. W.. Tym samym też powołane zeznania nie mogły stanowić podstawy odmiennych ustaleń faktycznych niż oparte na własnych twierdzeniach i zeznaniach wnioskodawczyni. Podkreślić bowiem należy, iż sama I. C. przyznała na rozprawie (także w treści złożonych zeznań), że w czasie trwania umowy o pracę zawartej w (...) Ltd. ani razu nie była na terenie Wielkiej Brytanii, a samą umowę zawarła korespondencyjnie. Zeznania z kolei świadka P. S. nie wniosły natomiast w istocie do sprawy nic, co byłoby przydatne dla jej rozstrzygnięcia.

Tym samym uznać należy, iż zrekonstruowany wyżej za pośrednictwem omówionych i ocenionych źródeł dowodowych stan faktyczny w niniejszej sprawie był co do zasady pomiędzy stronami bezsprzeczny. Spornym, i tym samym stanowiącym istotę przedmiotowego procesu, była jego subsumpcja, tj. określenie jego konsekwencji prawnych przez pryzmat stosownych regulacji normatywnych w kontekście oceny zasadności stwierdzenia organu rentowego, mocą

zaskarżonej decyzji, że w stosunku do I. C. od 1.11.2011 r. ma zastosowanie polskie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Sąd Okręgowy uznał, iż słusznym jest - bezpodstawnie kwestionowane przez wnioskodawcę - stanowisko organu rentowemu sprowadzające się do uznania, iż w okresie od 01.11.2011r. I. C. nie wykonywała pracy (najemnej lub na własny rachunek) na terenie Wielkiej Brytanii, a w Rzeczypospolitej Polskiej.

Wnioskodawczyni w sprawie, tak na etapie postępowania przed organem rentowym, jak i na etapie postępowania jurysdykcyjnego, nie przedstawiła bowiem żadnych dowodów, żeby w okresie od 01.11.2011r. nie tylko faktycznie wykonywała pracę na terenie Wielkiej Brytanii, ale nawet żeby w ogóle przebywała choć sporadycznie i okazjonalnie na terenie Wielkiej Brytanii. Wręcz przeciwnie, sama przyznała przeciwną okoliczność.

W tym miejscu należy zauważyć, iż sąd w postępowaniu cywilnym orzeka na podstawie zgromadzonego w wyniku inicjatywy stron procesowych materiału dowodowego. Obowiązek udowodnienia okoliczności z których strona wywodzi korzystne dla siebie skutki prawne wypływa wprost z art. 6 k.c. Zgodnie z tym przepisem to na wnioskodawczyni spoczywał ciężar dowodu w zakresie ewentualnego dowodzenia faktycznego wykonywania pracy (najemnej lub na własny rachunek) na terenie Wielkiej Brytanii od 01.11.2011r. Przedmiotowemu obowiązkowi wnioskodawczyni nie sprostała (w istocie przy tym nie na skutek zaniedbań procesowych, ale wobec braku istnienia przedmiotowej okoliczności w rzeczywistości). Przenosząc wyrażony w art. 6 k.c., tradycyjnie zaliczany do instytucji prawa materialnego obowiązek dowodzenia powoływanych przez stronę okoliczności na grunt prawnoprocesowy wskazać należy, że koresponduje on z wyrażoną w art. 232 k.p.c. zasadą inicjatywy procesowej stron. Zgodnie bowiem z treścią przywołanego przepisu o proceduralnym charakterze strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Literalna wykładnia omawianego przepisu, jak również jednolite poglądy wyrażane przez doktrynę i orzecznictwo nie pozostawiają wątpliwości, że to strony są „gospodarzami” postępowania, a dopuszczenie przez sąd z urzędu dowodu nie wskazanego przez stronę może nastąpić jedynie w wypadkach wyjątkowych i dotyczy sytuacji, w której pomimo aktywności stron w procesie nie jest możliwe wyjaśnienie wszystkich okoliczności koniecznych do rozstrzygnięcia sprawy. W żadnym zaś razie przepis art. 232 k.p.c. nie może być wykorzystywany jako swoista „furtka” do przerzucenia na sąd obowiązków, które ciążyą na stronie i które służą jej interesom. Dla poparcia przedstawionego powyżej stanowiska wskazać należy, że w orzeczeniu z dnia 7 listopada 1997 roku [III CKN 244/97, OSNC 1998, nr 3, poz. 52] Sąd Najwyższy stwierdził, że możliwość dopuszczenia przez sąd dowodu nie wskazanego przez strony nie oznacza, że sąd obowiązany jest zastąpić własnym działaniem bezczynność strony, a skorzystanie przez sąd ze swojego uprawnienia do podjęcia inicjatywy dowodowej jest możliwe jedynie w szczególnych sytuacjach procesowych o wyjątkowym charakterze. Z taką jednak sytuacją nie mamy do czynienia w przedmiotowym postępowaniu. Postępowanie dowodowe w niniejszej sprawie należy w opinii Sądu Okręgowego określić jako nie tylko wyczerpujące, ale co ważniejsze wystarczające do merytorycznego rozstrzygnięcia sporu. W kontekście zaś -obowiązującej także w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych - zasady kontradyktoryjności, ewentualne braki w tym zakresie mogłyby obciążać jedynie jego strony, w ramach obciążającego je ciężaru dowodu.

Sąd Okręgowy stwierdził, iż obywateli polskich jako obywateli państwa członkowskiego, podejmujących zatrudnienie w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej, obowiązują również przepisy w zakresie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, tj. obecnie rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE nr L 166/1 z 30.04.2004), które obowiązuje od dnia 01.05.2010r. Przepisy przedmiotowego rozporządzenia rozstrzygają, w którym państwie członkowskim Unii pracownik migrujący, tj. zmieniający państwo zatrudnienia, podlega ubezpieczeniom społecznym. Postanowienia wzmiankowanego rozporządzenia określają wspólne dla wszystkich państw Unii Europejskiej zasady pozwalające uniknąć niekorzystnych następstw jakie w zakresie ubezpieczeń społecznych mogłyby powstać w związku ze swobodnym przepływem pracowników w Unii. Co bardzo ważne, w przypadku kolizji przepisów krajowych, tj. w tym przypadku przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (vide art. 91 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia

1997 roku, Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm. - „jeżeli wynika to z ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską umowy konstytuującej organizację międzynarodową, prawo przez nią stanowiące jest stosowane bezpośrednio, mając pierwszeństwo w przypadku kolizji z ustawami”). W tym miejscu wskazać trzeba, że organy administracji publicznej zobowiązane są z urzędu rozważać tzw. kwestie "wspólnotowe", w tym oceniać czy przepis prawa wspólnotowego jest przepisem bezpośrednio skutecznym, czy przepis prawa krajowego jest z nim zgodny i w konsekwencji stwierdzenia kolizji między nimi - zgodnie z zasadą bezpośredniej skuteczności prawa wspólnotowego i jego pierwszeństwa przed prawem krajowym - rozstrzygnąć ją zgodnie ze wskazaną regułą kolizyjną. Wyrazić się to więc powinno w odmowie zastosowania przepisu prawa krajowego i wskazania, jako podstawy prawnej rozstrzygnięcia sprawy, konkretnego i adekwatnego, bezpośrednio skutecznego przepisu prawa wspólnotowego.

Mając na uwadze powyższe uwagi o charakterze teoretycznym należy przytoczyć treść kluczowych przepisów podstawy normatywnej rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia

2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Otóż zgodnie z zasadą ogólną osoby, do których stosuje się rozporządzenie 883/2004, podlegają

ustawodawstwu tylko jednego państwa członkowskiego (art. 11, ust. 3, lit. a). Przepisy rozporządzenia 883/2004 wskazują też ustawodawstwo właściwe w przypadku zbiegu pracy najemnej z działalnością na własny rachunek. Zgodnie z art. 13 ust. 3 tego rozporządzenia osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich, podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną.

Uwzględniając powyższe za trafną uznać należy ocenę organu rentowego. Niewątpliwie bowiem wnioskodawczyni prowadzi własną pozarolniczą działalność gospodarczą na terenie Polski, jednak - wbrew powoływanym w treści odwołania twierdzeniom - nie wykonywała pracy najemnej na terenie innego państwa Unii Europejskiej - co uzasadniałoby zastosowanie powoływanej regulacji. Nie ma tu bowiem znaczenia miejsce zarejestrowania czy też prowadzenia działalności przez pracodawcę bądź też jego siedziba. Decydujące znaczenie ma natomiast miejsce faktycznego wykonywania pracy najemnej. W tym zaś zakresie ponad wszelką wątpliwość ustalono (co w istocie zostało przez odwołującą wyrażnie przyznane), że I. C. od 01.11.2011 r. nie była aktywna zawodowo na terenie kilku państw UE. Pracę na własny rachunek wykonywała ona bowiem - jak już wskazano - w Polsce i w tym też czasie nie wykonywała pracy najemnej na terenie innego państwa Unii Europejskiej. W czasie trwania umowy o pracę zawartą w (...) Ltd. ani razu nie była na terenie Wielkiej Brytanii (cały czas przebywała w Polsce) a tym samym nie mogła też na jej terenie wykonywać jakiegokolwiek pracy – we tym powoływanej w treści odwołania pracy najemnej. Samą umowę zawarła ona korespondencyjnie. Ustalono nadto, że wnioskodawczyni nie została też zidentyfikowana w brytyjskim systemie ubezpieczeniowym (brak brytyjskiego nr ubezpieczenia, o którego przyznanie – co potwierdziła sama wnioskodawczyni – nigdy osobiście nie występowała), co dopiero ewentualnie mogłoby wyłączać dopuszczalność badania faktu wykonywania pracy w innym państwie członkowskim.

Trzeba w tym miejscu podkreślić, iż przepisy regulujące materię ubezpieczeń społecznych, tak polskie jak i wspólnotowe, mają charakter bezwzględnie obowiązujących; oznacza to, iż w sytuacjach w nich określonych muszą być one stosowane przez organ rentowy w sposób ścisły. Niedopuszczalna jest wykładnia rozszerzająca (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2006 roku, I UK 138/06).

Należy zatem uznać, że wykonywanie aktywności zawodowej I. C. od 01.11.2011r. miało miejsce tylko w Polsce, czego implikacją jest uznanie, iż nie ma wobec niej zastosowania art. 13 rozporządzenia (WE) nr 883/2004 (a co za tym idzie także w istocie wynikająca z tego procedura), a ewentualnie art. 11 ust 3, lit. a wzmiankowanego aktu wspólnotowego, który stanowi, że osoba wykonująca w państwie członkowskim pracę najemną lub pracę na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego państwa członkowskiego, czyli w tym przypadku będzie to ustawodawstwo polskie. Nie zaistniały bowiem przesłanki, relewantne z punktu widzenia powołanego aktu prawnego, określające z jednej strony możliwe podstawy zastosowania systemów ubezpieczenia różnych państw członkowskich Unii Europejskiej, z drugiej zaś określające zasady wyboru prawa właściwego w tym zakresie.

Mając na uwadze powyższe rozważania, uznając decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 20 listopada 2012 roku numer: (...) za pozbawioną wad tak faktycznych jak i prawnych, Sad Okręgowy orzekł jak w sentencji uzasadnianego wyroku na podstawie przepisu art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Nie stwierdził bowiem żadnych podstaw do uwzględnienia odwołania I. C..

Wyrok Sądu I instancji zaskarżyła apelacją ubezpieczona I. C. zrzucając:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia poprzez pominięcie następujących dokumentów:

- pisma ZUS Oddział w T. z 13. 03. 2012r. kierowanego do (...) w aktach organu rentowego.
- pisma ZUS Oddział w T. z. 13.03.2012r. zakresie ustawodawstwa właściwego zgodnie z art. 16 ust 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 dotyczącym wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie- koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (DZ. -Urz. UE z 30.10.2009r. nr 1284/1) w związku z działalnością zawodową wykonywaną w dwóch lub więcej państwach członkowskich Unii Europejskiej a tym samym pominięcie okoliczności, iż tymczasowe określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa, przewidziane w art. 16 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 dotyczącym wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (DZ. Urz. UE z 30.10.2009r nr 1 284/1) staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich;

2. naruszenie art. 16 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (DZ. Urz. UE z 30. 10.2009r. nr 1284/1), poprzez brak zastosowania, podczas gdy polski właściwy organ rentowy zwrócił się do brytyjskiego organu pismem z dnia 13.03.2012r w tym samym dniu określając zastosowanie dla ubezpieczonej prawa brytyjskiego, które stało się ostateczne w dniu 13.06.2012r., a tym samym do ubezpieczonej ma zastosowanie prawo brytyjskie;;

3. naruszenie art. 16 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (DZ. Urz. UE z 30. 10.2009r. nr 1284/1), poprzez brak zastosowania, gdy możliwe było zawarcie porozumienia zastosowania właściwego ustawodawstwa dla ubezpieczonej, gdy istniały jakikolwiek wątpliwości winny być dostatecznie wyjaśnione instytucje obu państw, po wyjaśnieniu sytuacji faktycznej przez ubezpieczoną (brak podjęcia dalszej korespondencji przez organ rentowy po złożeniu wyjaśnień przez ubezpieczoną);

4 naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 288 akapit 2 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90. Poz. 864/2 ze zm. ; dalej TFUE) w związku z art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 115 z dnia 9 maja 2008r. dalej TUE) przez ich niezastosowanie i wydanie rozstrzygnięcia na podstawie przepisów prawa krajowego zamiast na podstawie przepisów rozporządzeń unijnych;

5 naruszenie art. 3 ust. 2 nr 987/2009 poprzez postawienie przed ubezpieczoną obowiązku przedstawienia Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych dokumentów i dowodów

potwierdzających. wykonywanie pracy i przerwienie na nią ciężaru dowodu rzeczywistego wykonywania pracy w innym państwie członkowskim;

6 naruszenie art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego przez zaniechanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych niezwłocznego określenia ustawodawstwa właściwego zgodnie z uzyskaną informacją, a zamiast tego wszczęcie postępowania wyjaśniającego bez ostatecznego wyjaśnienia sprawy z brytyjskim ubezpieczycielem;.

7. naruszenie art. 16 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego przez zaniechanie zwrócenia się do instytucji właściwej w Wielkiej Brytanii w celu wyjaśnienia wątpliwości, czy ubezpieczona rzeczywiście wykonuje pracę w tym państwie i czy wskazane przez nią ubezpieczenie tymczasowe istnieje;

8. naruszenie art. 2 pkt 2 rozporządzenia wykonawczego poprzez zaniechanie zwrócenia się do instytucji brytyjskiej w celu uzyskania wszystkich danych niezbędnych dla ustanowienia i określenia praw i obowiązków ubezpieczonej oraz naruszenie art. 5 rozporządzenia wykonawczego przez podważenie wykonywania umowy o pracę, na podstawie której został wydany przez instytucję innego państwa członkowskiego tymczasowy numer ubezpieczenia społecznego;

9. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolne uznanie przez Sąd, nie poparte treścią dokumentów, jak i nie wynikające z akt sprawy, że ubezpieczona nie posiadała brytyjskiego tytułu ubezpieczeń z pominięciem dowodów wypłaty wynagrodzenia a tym samym i powstałego obowiązku opłaty okładek na ubezpieczenia społeczne w Wielkiej Brytanii.

Ubezpieczona żądała zmiany zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie, że podlega ustawodawstwu brytyjskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych ewentualnie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcie o kosztach zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Apelująca twierdziła, że dopełniła wszelkich formalności wymaganych przez organ rentowy aby możliwe było ustalenie podlegania jej ubezpieczeniu Wielkiej Brytanii. Potwierdził to sam organ rentowy w swym piśmie z 13.03.2012r. (akta ZUS załączone do akt sprawy).

Natomiast po zwróceniu się do brytyjskiej instytucji ubezpieczeniowej również pismem z dnia 13.03.2014r. (nadanym listem zwykłym), która udzieliła odpowiedzi wraz z wieloma zapytaniami celem dokonania wyjaśnień (pismo z 12.07.2012r.), organ rentowy podjął postępowanie wyjaśniające samodzielnie, żądając od ubezpieczonej dodatkowych informacji. Po otrzymaniu tych wyjaśnień nie prowadził żadnej korespondencji z brytyjską instytucją tylko samodzielnie wydał decyzję, bez weryfikacji danych w Wielkiej Brytanii.

Tak wydana decyzja zdaniem skarżącej była przedwczesna i jedynie na tych twierdzeniach a w zasadzie wątpliwościach opierał się Sąd w niniejszej sprawie.

Instytucja miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się o ustalenie ubezpieczenia społecznego w innym państwie może powziąć wątpliwości do określenia- mającego zastosowanie ustawodawstwa, lecz trzeba podkreślić, iż może chodzić jedynie o wątpliwości co do określenia ustawodawstwa mającego zastosowanie do zainteresowanego, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia wykonawczego, czyli niepewności co do tego, czy osoba wnosząca o ustalenie prawa właściwego jest objęta systemem zabezpieczenia społecznego w więcej niż jednym państwie członkowskim.

Wątpliwości tych instytucja miejsca zamieszkania ubezpieczonej nie może sama rozstrzygać, lecz musi dostosować się do trybu rozwiązywania sporów co do ustalenia ustawodawstwa właściwego wskazanego w szczególności w art. 6, 15 oraz 16 rozporządzenia nr 987/2009, które nakazuje zwrócenie się - w przypadku istnienia wątpliwości bądź rozbieżności -do instytucji innego państwa członkowskiego. Instytucje niezwłocznie dostarczają lub wymieniają między sobą wszystkie dane niezbędne dla ustanowienia i określenia praw i obowiązków osób, do których ma zastosowanie rozporządzenie podstawowe. Przekazywanie tych danych odbywa się bezpośrednio pomiędzy samymi instytucjami lub za pośrednictwem instytucji łącznikowych.

Zastosowanie znajduje również decyzja Komisji Administracyjnej w sprawie ustanowienia procedury dialogu i koncyliacji w zakresie ważności dokumentów, określenia ustawodawstwa właściwego oraz udzielania świadczeń na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 (Dz. U. C 24 kwietnia 2010 r.). Poinformowanie więc przez osobę wykonującą pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich instytucji wyznaczonej przez właściwą władzę państwa członkowskiego w którym ma miejsce zamieszkania wymaga - ze względu na zaistnienie czynnika ponadkrajowego w ubezpieczeniu społecznym - zastosowania procedury przestrzegającej

właściwości i kompetencji instytucji ubezpieczeń społecznych przewidzianej w przepisach art. 16 rozporządzenia nr 987/2009. Informacja, o której mowa, jest podstawą do niezwłocznego, lecz tylko wstępnego i tymczasowego ustalenia dla niej ustawodawstwa właściwego, stosownie do niej zasad kolizyjnych ustalonych w art. 13 rozporządzenia podstawowego. O Tymczasowym określeniu prawa, według którego obejmuje się tę osobę ubezpieczeniem społecznym, instytucja miejsca zamieszkania wnioskodawcy informuje wyznaczone instytucje państwa, w którym wykonywana jest praca. Od tej chwili biegnie termin dwóch miesięcy, w czasie których przynajmniej jedna z zainteresowanych instytucji może poinformować instytucje miejsca zamieszkania o niemożności zaakceptowania ustalonego ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii. Gdy to nie nastąpi, tymczasowe określenie ustawodawstwa staje się ostateczne.

Współdziałanie i opieranie się na porozumieniu instytucji właściwych ze względu na miejsce zamieszkania ubezpieczonej i ze względu na miejsce wykonywania przez nią pracy najemnej oznacza, że do instytucji właściwych, jak również do sądu krajowego należy przede wszystkim ustalenie, czy osoba żądająca ustalenia właściwego ustawodawstwa podlega ubezpieczeniu społecznemu w każdym ze wskazanych przez nią państw i postąpienie w celu ustalenia stanu zgodnego z art. 11 ust. 1 rozporządzenia podstawowego.

Organ rentowy ani sąd nie mogą spowodować sytuacji, w której osoba prowadząca działalność i wykonująca pracę najemną w różnych państwach członkowskich Unii nie będzie podlegała, żadnemu ustawodawstwu lub będzie podlegała ustawodawstwu więcej niż jednego państwa. Taki skutek jest niezgodny z celem art. 48-51 TWE (art. 39 i 42 w tekście skonsolidowanym), którym jest zapewnienie, aby pracownicy, w rezultacie wykorzystania prawa do swobodnego przepływu nie tracili korzyści należnych im z ubezpieczenia społecznego na podstawie ustawodawstwa danego państwa członkowskiego (por wyroki ETS z dnia 20 września 1994 r., C-12/93, A. D., (...) 1994, s. (...), z dnia 26 maja 2005 r., C-249/04, J. A., z dnia 10 czerwca 1986 r., 60/85> M. E. S- L., (...) 1986, s. (...): dnia 3 maja 1990 r., C-2/89, K. von H., z dnia 16 lutego 1995 r., C-425/93, (...) & Co. KG, (...) 1995, s. 269]. Decyzji organu ubezpieczeń społecznych, w której uczyniono zastrzeżenia co do wykonywania stosunku prawnego wskazanego jako tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie, nie można zakwalifikować jako decyzji wydanej na podstawie art. 16 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009. Decyzja, której przedmiot stanowi odmowa uznania sytuacji równoczesnego podlegania ubezpieczeniu społecznemu w dwu państwach członkowskich nie uwzględnia treści art. 13 rozporządzenia nr 883/2004 oraz art. 14 rozporządzenia nr 987/2009 i nie odpowiada dyspozycji przedmiotowych unormowań.

Polski organ rentowy nie przekazał wyjaśnień ubezpieczonej do brytyjskiego organu ubezpieczeń, w szczególności co do potwierdzenia wskazywanego przez nią tymczasowego nr ubezpieczeń. W razie pojawienia się wątpliwości co do ważności dokumentu lub dokładności przedstawienia okoliczności, na których opierają się informacje zawarte w tym dokumencie, instytucja państwa członkowskiego, która otrzymuje dokument, ma - stosownie do art. 5 rozporządzenia wykonawczego - zawrócić się do instytucji, która ten dokument wydała o niezbędne wyjaśnienia lub o wycofanie tego dokumentu. Instytucja wydająca dokument ponownie rozpatruje podstawy wystawienia i w stosownych przypadkach wycofuje go. W razie pojawienia się wątpliwości w odniesieniu do informacji przedstawionych przez zainteresowaną, do ważności dokumentu lub dowodów potwierdzających lub do dokładności przedstawienia okoliczności, na których opierają się zawarte w nim informacje, instytucja miejsca pobytu lub zamieszkania przystępuje, w zakresie w jakim jest to możliwe, na wniosek instytucji właściwej, do niezbędnej weryfikacji tych informacji lub dokumentów (art. 5 ust 2-3 rozporządzenia wykonawczego), (vide wyrok Sądu Najwyższego z 6.06.2013r., sygn. akt II UK 333/12).

Zeznania świadków (przedstawicieli pracodawcy i osoby tam zatrudnionej) wskazały na istnienie stosunku pracy ubezpieczonej z brytyjskim pracodawcą oraz świadczenie przez nią pracy. Wszelkie zatem ustalenia polskiego organu rentowego muszą opierać się w/w prawie unijnym mającym w niniejszej sprawie zastosowanie.

W ocenie apelującej orzeczenie Sądu I instancji prowadzi do podwójnego objęcia jej ubezpieczeniem społecznym i narusza prawo wspólnotowe.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny uznał bowiem, że rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego było prawidłowe. Jednocześnie Sąd Apelacyjny akceptuje ustalenia i rozważania Sądu Okręgowego bez potrzeby ich ponownego przytaczania.

Dokonana w niniejszej sprawie kontrola instancyjna, tak na płaszczyźnie ustaleń faktycznych, jak i wyrażonej oceny prawnej, także w kontekście podniesionych zarzutów apelacyjnych, doprowadziła do wniosku, że zaskarżone orzeczenie jest w pełni prawidłowe i nie ma zasadnych podstaw do uwzględnienia wniosków apelacyjnych. Sąd Okręgowy słusznie bowiem przyjął, że brak jest dowodów na to, iż I. C. w spornym okresie od dnia 01.11.2011r. , faktycznie wykonywała pracę najemną na terytorium Wielkiej Brytanii i tam podlegała ubezpieczeniom społecznym gdyż zaoferowane przez nią dokumenty prywatne, w tym umowa o pracę, wcale nie potwierdzają takiej wersji. Wbrew stanowisku ubezpieczonej, w ocenie Sądu Apelacyjnego, ubezpieczona – mimo ciężającej na niej powinności dowodzenia - nie wykazała, aby faktycznie świadczyła pracę na rzecz pracodawcy mającego siedzibę w Wielkiej Brytanii, z którymi formalnie tylko zawarła umowę o pracę i objęta została z tego tytułu ubezpieczeniem społecznym przez brytyjską instytucję ubezpieczeniową.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do rozstrzygnięcia, czy organ rentowy słusznie ustalił, że od dnia 1 listopada 2011 r. właściwym ustawodawstwem dla odwołującej I. C. jest ustawodawstwo polskie.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że począwszy od dnia 1 maja 2010 roku sytuacja, w której osoba w jednym państwie członkowskim wykonuje działalność gospodarczą, zaś w innym kraju pracuje na podstawie umowy o pracę jest uregulowana w przepisach art. 11 oraz art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. (...)166.1, Dz. U.UE-sp.05-5-72). Zgodnie z powyższymi uregulowaniami osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego Państwa Członkowskiego, natomiast osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną lub, jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określoneму zgodnie z przepisami ust. 1. Zaznaczyć również należy, że z tym dniem uchylone zostało poprzednio obowiązujące rozporządzenie Rady /EWG/ nr 1408/71

Stosownie do art. 1 pkt a), b) i l) w/w Rozporządzenia, do celów jego stosowania:

a) określenie "praca najemna" oznacza wszelką pracę lub sytuację równoważną, traktowaną jako taką do celów stosowania ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego Państwa Członkowskiego, w którym taka praca lub sytuacja równoważna ma miejsce;

b) określenie "działalność na własny rachunek" oznacza wszelką pracę lub sytuację równoważną, traktowaną jako taką do celów ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego Państwa Członkowskiego, w którym taka praca lub sytuacja równoważna ma miejsce;

l) określenie "ustawodawstwo" oznacza, w odniesieniu do każdego Państwa Członkowskiego, przepisy ustawowe, wykonawcze i inne oraz obowiązujące środki wykonawcze odnoszące się do działów systemu zabezpieczenia społecznego, objętych art. 3 ust. 1; określenie to nie obejmuje postanowień umownych innych niż te, które służą wykonaniu obowiązku ubezpieczeniowego wynikającego z przepisów ustawowych i wykonawczych, o których mowa w poprzednim akapicie, lub które były przedmiotem decyzji władz publicznych, która nadała im charakter obligatoryjny lub rozszerzyła ich zakres, pod warunkiem że zainteresowane Państwo Członkowskie złoży oświadczenie i powiadomi o tym Przewodniczącego Parlamentu Europejskiego i Przewodniczącego Rady Unii Europejskiej. Oświadczenie takie publikowane jest w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

Z kolei zgodnie z art. 16 Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz.. UE L 284 poz. 1 ze zm.):

1. Osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania.
2. Wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Takie wstępne określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy. Instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca, o swoim tymczasowym określeniu.
3. Tymczasowe określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa, przewidziane w ust. 2, staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich, zgodnie z ust. 2, o ile ustawodawstwo nie zostało już ostatecznie określone na podstawie ust. 4, lub przynajmniej jedna z zainteresowanych instytucji informuje instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania przed upływem tego dwumiesięcznego terminu o niemożności zaakceptowania określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii.
4. W przypadku gdy z uwagi na brak pewności co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa niezbędne jest nawiązanie kontaktów przez instytucje lub władze dwóch lub więcej państw członkowskich, na wniosek jednej lub więcej instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich lub na wniosek samych właściwych władz, ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego jest określane na mocy wspólnego porozumienia, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia wykonawczego. W przypadku rozbieżności opinii między zainteresowanymi instytucjami lub właściwymi władzami podmioty te starają się dojść do porozumienia zgodnie z warunkami ustalonymi powyżej, a zastosowanie ma art. 6 rozporządzenia wykonawczego.

W myśl natomiast art. 19 ust. 2 tego rozporządzenia, na wniosek zainteresowanego lub pracodawcy instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo ma zastosowanie zgodnie z przepisami tytułu II rozporządzenia podstawowego, poświadczają, że to ustawodawstwo ma zastosowanie, oraz w stosownych przypadkach wskazuje, jak długo i na jakich warunkach ma ono zastosowanie.

Mając na uwadze powołane wyżej przepisy, jeżeli właściwa brytyjska instytucja ubezpieczeniowa stwierdziłaby podleganie w spornym okresie przez odwołującą ubezpieczeniom społecznym w Wielkiej Brytanii to wykluczyłoby to możliwość uznania, że odwołująca podlegała wówczas ubezpieczeniom społecznym w Polsce. Reguły kolizyjne są bowiem wprowadzane po to, aby uniknąć sytuacji, w której ubezpieczony podlega jednocześnie ustawodawstwu więcej niż jednego państwa członkowskiego, a w konsekwencji – podlega jednocześnie ubezpieczeniom społecznym w więcej niż jednym państwie członkowskim.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że odwołująca podlegałaby ustawodawstwu Wielkiej Brytanii (kraju członkowskiego w którym – jak twierdzi – była zatrudniona), gdyby w sposób wiarygodny wykazała, że istotnie była zatrudniona na podstawie umowy o pracę z pracodawcą brytyjskim i świadczyła pracę na terenie tego kraju, w szczególności przedłożyła formularz A1 wystawiony przez brytyjską instytucję ubezpieczeniową, który potwierdzałby podleganie przez nią brytyjskiemu systemowi zabezpieczenia społecznego. W tym miejscu należy zaznaczyć, że organ ubezpieczenia społecznego miejsca zamieszkania ubezpieczonej był uprawniony do wskazania ustawodawstwa właściwego stosownie do art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004 i nie miał kompetencji do oceny zaistnienia stosunku ubezpieczenia w sensie prawnym. Ocena ta mogła nastąpić wyłącznie na podstawie wskazanych przez normę kolizyjną przepisów miejsca świadczenia pracy i mogła być dokonana tylko

przez organ władny te przepisy stosować (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2007 r., I UK 68/07 OSNP 2008, nr 19-20, poz. 300, z dnia 6 czerwca 2013 r., II UK 333/12, z dnia 11 września 2014 r., II UK 587/13 sn.pl.).

W niniejszej sprawie bezsporne było, że odwołująca nie przedłożyła formularza A1 wystawionego przez brytyjską instytucję ubezpieczeniową, który potwierdzałby podleganie przez nią brytyjskiemu systemowi zabezpieczenia społecznego w spornym okresie. Fakt przedłożenia (a nawet zawarcia) umowy o pracę nie świadczy natomiast o tym, że na jej podstawie praca była w rzeczywistości wykonywana. Ubezpieczona przyznała, że nie wykonywała pracy na terenie Wielkiej Brytanii, nie zgłosiła się do ubezpieczenia i nadania numeru NINO w tym kraju. Nie twierdziła także, że serwery komputerowe, na których miała wykonywać pracę znajdowały się poza Polską. Bezsprzeczne, w świetle złożonych przez ubezpieczoną list płac, pozostawało w sprawie to, że w Wielkiej Brytanii składki na ubezpieczenie społeczne oraz podatek dochodowy nie były za nią odprowadzane.

Odwołująca podlegałaby ustawodawstwu Wielkiej Brytanii, gdyby w sposób wiarygodny wykazała, że istotnie była zatrudniona na podstawie ważnej umowy o pracę w oparciu, o którą pracowała w innym państwie członkowskim (tj. Wielkiej Brytanii) i opłacała składki na ubezpieczenia społeczne z tego tytułu. W tym miejscu należy podkreślić, że zgodnie z ogólną zasadą dowodową (art. 6 k.c.) ciężar wykazania spełnienia warunków do przyznania świadczenia ciąży na stronie odwołującej. W myśl art. 232 k.p.c. strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę. Reguły dowodzenia w procesie cywilnym (art. 232 k.p.c.) zobowiązują zatem strony do wskazywania dowodów, z których wywodzą one skutki prawne. Zasada ta znajduje także zastosowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, których przedmiotem są odwołania od decyzji organów rentowych. Zdaniem Sądu odwołująca nie sprostowała powyższemu obowiązkowi – nie przedłożyła dokumentu urzędowego potwierdzającego fakt podlegania ustawodawstwu brytyjskiemu, - stąd też nie mogła skorzystać z dobrodziejstwa art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Znamienne jest to, iż w apelacji ubezpieczona w żaden sposób nie podważała ustaleń Sądu Okręgowego w części dotyczącej braku wykonywania pracy, a nawet jakiegokolwiek pobytu w Wielkiej Brytanii, a swego prawa do objęcia ubezpieczeniem brytyjskim upatrywał wyłącznie w przekroczeniu dwumiesięcznego terminu wynikającego z art. 16 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (DZ. Urz. UE z 30.10.2009r nr l 284/1). Przepis ten stanowi, że wstępnie ustalone ustawodawstwo staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich.

W ocenie Sąd Apelacyjny, w składzie rozpoznającym sprawę, ostateczność ustalenia ustawodawstwa ma wymiar „horyzontalny” i dotyczy wyłącznie ostateczności decyzji pomiędzy instytucjami ubezpieczeniowymi państw członkowskich i pod warunkiem, że instytucje te korzystają z tak ustalonej prawomocności formalnej. Instytucje ubezpieczeniowe w przypadku uznania zastrzeżeń zgłoszonych po upływie dwumiesięcznego terminu, o ile uznają zastrzeżenia za uzasadnione, nie mają obowiązku korzystania z prawomocności decyzji i mogą rozstrzygać o podleganiu ubezpieczeniu odmiennie niż uczyniono to w decyzji tymczasowej. Na kanwie rozpoznawanej sprawy bardzo dokładnie widać, że inne rozumienie prawomocności decyzji mogłoby całkowicie wypaczyć sens omawianej instytucji i doprowadzić do sytuacji objęcia ubezpieczeniem osoby, która nigdy nie nabyła prawa do objęcia ubezpieczeniem społecznym w innym państwie członkowskim, a na skutek upływu terminu do złożenia zastrzeżeń (z uwagi na prowadzenie postępowania wyjaśniającego –jak w niniejszej sprawie), zostawała takim ubezpieczeniem bezprawnie objęta. Decyzja tymczasowa nie staje się natomiast ostateczna dla ubezpieczonego, który ma prawo do złożenia odwołania od decyzji, co gwarantuje mu art. 45 Konstytucji RP stanowiący o prawie do sądu jak i art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności gwarantujących prawo do sądu na poziomie europejskim (por. Ustalenie ustawodawstwa tymczasowego na podstawie rozporządzeń 883/2004 oraz 987/2009, Krzysztof Ślebza PiZS 7/2014).

Wysoce prawdopodobne jest, iż w niniejszej sprawie brytyjska instytucja - Urząd Skarbowy i Celny Jej Królewskiej Mości, zakwestionowała tymczasowo ustalone ustawodawstwo brytyjskie po upływie dwóch miesięcy od otrzymania informacji z dnia 13 marca 2012 r. o ustaleniu brytyjskiego ustawodawstwa jako właściwego dla I. C. od dnia 1 listopada 2011 roku. Korespondencja wysłana została zwykłym listem, co potwierdził organ rentowy przed Sądem I instancji (pismo . 40 akt). Odpowiedź, jak wynika z daty zawartej w piśmie brytyjskiej instytucji została sporządzona 12 lipca 2012 r. i dotarła do ZUS Oddział w T. 26 lipca 2012 r. Ubezpieczona wywodziła w apelacji, że decyzja tymczasowa stała się ostateczna 13 czerwca 2012 r., jednak jak wynikało z oświadczenia pełnomocnika ubezpieczonej podczas rozprawy apelacyjnej, była to data hipotetyczna. Z pisma Urzędu Skarbowego i Celnego Jej Królewskiej Mości z dnia 12 lipca 2012 r. wynikało, że nie akceptuje jakichkolwiek postanowień tymczasowych dotyczących osób uznających siebie za pracowników (...) Ltd., w tym I. C. i nie wystawi formularza A1. Z ustaleń instytucji brytyjskiej wynikało bowiem, że (...) Ltd nie posiada miejsca wykonywania działalności w Wielkiej Brytanii, poczta jest dostarczana do firmy adresowej i przeadresowywana do innej firmy nie mającej związku z (...) Ltd, pod adresem wskazanym przez (...) Ltd znajduje się biuro wirtualne, którego jedynym celem jest dostarczenie adresu. Instytucja brytyjska informowała, że rozważenie zmiany decyzji będzie możliwe jeśli zostanie złożona obszerna dokumentacja dowodowa wymieniona w piśmie (szczegółowy opis działalności firmy, umowa o pracę, opis procesu rekrutacji, proces nadania brytyjskiego numeru ubezpieczenia społecznego NINO, PESEL, NIP, dowód zameldowania w Wielkiej Brytanii, harmonogram pracy w Wielkiej Brytanii i w Polsce przez ostatnie 12 m-cy, dowód podróży między Wielką Brytanią i Polską, kopie odcinków wypłat, dokumentów P 60 i innych podatkowych, okoliczności samozatrudnienia w Polsce, daty wyrejestrowania, zaprzestania opłacania składek w Polsce). W dniu 3 września 2012 r. doręczono I. C. pismo ZUS zawierające zobowiązanie dostarczenia dokumentów opisanych w piśmie Urzędu Skarbowego i Celnego Jej Królewskiej Mości z dnia 12 lipca 2012 r. wraz z informacją, że instytucja brytyjska nie akceptuje jakichkolwiek postanowień tymczasowych dotyczących objęcia jej ubezpieczeniem w Wielkiej Brytanii (pismo i dowód doręczenia w aktach ZUS). Ubezpieczona pismem z dnia 29 października 2012 r. poinformowała, że wobec upływu dwóch miesięcy od ustanowienia tymczasowego ustawodawstwa decyzja stała się ostateczna. Do pisma dołączyła jeden dowód wypłaty wynagrodzenia za miesiąc maj 2012 r., potwierdzający brak odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne i podatku dochodowego w Wielkiej Brytanii oraz dokument podatkowy z 7 grudnia 2011 r. również potwierdzający brak numeru ubezpieczenia społecznego (sekcja I dokumentu wypełniana przez pracownika – w aktach ZUS). Jak wynikało z treści tego dokumentu wnioskodawczyni jako pracownik nie podlegała zgłoszeniu do opodatkowania aż do czasu osiągnięcia dochodu, który warunkuje opodatkowanie (co w przypadku ubezpieczonej nigdy nie nastąpiło). W tej sytuacji ZUS Oddział w T. zaniechał przesyłania dokumentów do instytucji brytyjskiej, zasadnie przyjmując, iż nie zaszła zmiana okoliczności. Wobec braku sporu między instytucjami ubezpieczeniowymi Polski i Wielkiej Brytanii, w zakresie nie spełniania przez I. C. warunków do objęcia ubezpieczeniem społecznym z tytułu pracy najemnej w Wielkiej Brytanii, wydana została - zaskarżona w niniejszej sprawie – decyzja.

Ubezpieczona ostatecznie nie wykazała istnienia elementu tranzgranicznego, bo nie mogło stanowić o nim fikcyjne – jak uznała instytucja właściwa Wielkiej Brytanii – zatrudnienie w „firmie adresowej”.

W sprawie C. E. orzekł, iż zakład należy uważać za faktycznie istniejący, jeżeli w oparciu o elementy obiektywne i możliwe do sprawdzenia przez osoby trzecie, w szczególności w odniesieniu do fizycznego istnienia lokalu, personelu i wyposażenia, odpowiada on rzeczywistym przyczynom ekonomicznym, tj. jest rzeczywistym zakładem wykonującym faktyczną działalność gospodarczą, a nie spółką zależną o charakterze „spółki adresowej” lub „firmy-krzak”¹³ (eur-lex.europa.).

Sąd krajowy, podobnie jak krajowy organ rentowy nie może badać zasadności odmowy uznania za ważną umowy o pracę w innym kraju członkowskim. Zatem ustalenie w tym zakresie przynależy wyłącznie do kompetencji właściwych instytucji miejsca wykonywania pracy, wynika to z pkt 11 preambuły rozporządzenia nr 883/2004, która stanowi: „ Uwzględnianie okoliczności lub wydarzeń mających miejsce w Państwie Członkowskim nie może w żaden sposób sprawiać, że właściwym dla nich stanie się inne Państwo Członkowskie ani że będzie się do nich stosować jego ustawodawstwo”. W związku z powyższym nie mogło w tym zakresie dojść do zarzucanego w apelacji naruszenia art. 233 §1 k.p.c. W tym miejscu właściwym jest także przytoczenie orzecznictwa Trybunału Europejskiego w

Luksemburgu, które co prawda Trybunał odnosi się do badania treści formularza E-101, lecz został on zastąpiony przez formularz A1 i tym samym stanowisko Trybunału Europejskiego w Luksemburgu w tym zakresie zachowało aktualność. W wyroku z dnia 26 stycznia 2006r. w sprawie C-2/05 Trybunał wyraził stanowisko, że formularz ten ma na celu ułatwienie swobodnego przepływu pracowników i świadczenia usług. W powołanym formularzu właściwa instytucja państwa członkowskiego deklaruje jaki system zabezpieczenia społecznego będzie znajdował zastosowanie do pracowników. Czyniąc to, stosownie do zasady, zgodnie z którą pracownicy winni należeć wyłącznie do jednego systemu zabezpieczenia społecznego, formularz ten bezwzględnie zakłada, iż system innego państwa członkowskiego nie może mieć na ten okres zastosowania. Zasada lojalnej współpracy, wyrażona w art. 10 WE, nakazuje instytucji wydającej formularz przeprowadzenie prawidłowej oceny istotnych faktów w celu stosowania przepisów odnoszących się do określenia właściwego ustawodawstwa w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, a tym samym zapewnienia prawidłowości danych zawartych w formularzu. Trybunał podkreślił, że jeżeli byłoby dopuszczalne, by właściwa instytucja krajowa, kierując skargę do organów sądowych państwa członkowskiego którym sama podlega, doprowadziła do uznania formularza za nieważny, system oparty na lojalnej współpracy pomiędzy właściwymi instytucjami państw członkowskich mógłby zostać podważony. W konsekwencji formularz, do momentu jego cofnięcia lub stwierdzenia nieważności, obowiązuje w ramach wewnętrznego porządku prawnego państwa członkowskiego a tym samym jest wiążący dla jego instytucji. Wynika stąd, iż sąd przyjmującego państwa członkowskiego nie jest uprawniony do badania ważności formularza, jeśli chodzi o potwierdzenie faktów, na podstawie których formularz tego rodzaju został wydany.

Powyższe stanowisko Trybunał Europejski w Luksemburgu potwierdził również w wyroku z dnia 4 października 2012r. w sprawie o sygn. C-115/11 gdzie wskazał, że instytucja wydająca zaświadczenie E 101 ma obowiązek dokonania prawidłowej oceny faktów mających znaczenie dla zastosowania reguł określania właściwego ustawodawstwa z dziedziny zabezpieczenia społecznego, a tym samym zagwarantowania, że informacje podane w zaświadczeniu E 101 będą prawdziwe (vide: wyrok ETS z dnia 30 marca 2000r. w sprawie C-178/97). Dokonując zaś oceny okoliczności faktycznych dla potrzeb określenia właściwego ustawodawstwa z dziedziny zabezpieczenia społecznego dla celów wydania zaświadczenia E 101, instytucja je wydająca może wziąć pod uwagę, oprócz brzmienia umowy o pracę, czynniki takie jak sposób, w jaki uprzednio były w praktyce wykonywane podobne umowy tego rodzaju między pracodawcą a pracownikiem, okoliczności zawarcia owych umów lub ogólniej cechy charakterystyczne i metody prowadzenia działalności przez dane przedsiębiorstwo w zakresie, w jakim czynniki te mogą rzucić światło na rzeczywisty charakter rozpatrywanej pracy. Ostatecznie, instytucja, która już wydała zaświadczenie E 101 (lub odmówiła jego wydania), ma obowiązek ponownie rozważyć zasadność jego wydania i ewentualnie cofnąć je, jeżeli instytucja właściwa państwa członkowskiego, w którym pracownik najemny świadczy pracę, wyrazi wątpliwości co do prawdziwości faktów będących podstawą wydania zaświadczenia.

Mając powyższe na uwadze sąd krajowy nie jest uprawniony do podważania stanowiska Urzędu Skarbowego i Celnego Jej Królewskiej Mości Królewskiego który, w oparciu o własne ustalenia, odmówił ubezpieczonej wystawienia formularza A1. Postępowanie takie byłoby niezgodne z przyjętymi przez państwa członkowskie Unii Europejskiej zasadami, w tym wskazaną przez Trybunał w Luksemburgu zasadą lojalnej współpracy. Wyżej wymieniona instytucja może zmienić wcześniej wyrażone stanowisko w sytuacji należytego udowodnienia przez ubezpieczoną, że praca na terenie Wielkiej Brytanii była faktycznie wykonywana w sposób, który powoduje obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym według ustawodawstwa tego kraju.

W tym stanie sprawy zarzut naruszenia art. 16 ust. 2 i 4 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 okazał się bezzasadny podobnie jak zarzut naruszenia. 288 akapit 2 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90. Poz. 864/2 ze zm. ; dalej TFUE) w związku z art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 115 z dnia 9 maja 2008r.dalej TUE). Art. 288 Traktatu dotyczy aktów prawnych Unii, a nie decyzji wydawanych przez instytucje ubezpieczeniowe i nie znajduje w sprawie zastosowania. Przepis art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej dotyczy wartości Unii, a skarżąca nie wskazywała wartości, które mogły zostać naruszone, twierdząc jedynie, że organ rentowy nie zastosował się do przepisów unijnych i wydał decyzję na podstawie prawa krajowego, co nie odpowiadało prawdzie, albowiem organ rentowy w rozpoznawanej sprawie uwzględnił przepisy unijne.

Apelująca zarzucała organowi rentowemu bezzasadne przerzucenie na nią ciężaru wykazania zatrudnienia w innym państwie członkowskim, podczas gdy ten obowiązek wynika wprost z art.3 ust 2 rozporządzenia 987/2009, przywołanego w apelacji, stanowiącego, że: „ Osoby, do których ma zastosowanie rozporządzenie podstawowe, zobowiązane są do przekazania instytucji właściwej informacji, dokumentów lub dowodów potwierdzających niezbędnych dla ustalenia ich sytuacji lub sytuacji ich rodzin, do ustalenia lub utrzymania ich praw i obowiązków oraz do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa oraz wynikających z niego obowiązków tych osób”. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wzywał o dostarczenie dowodów wymienionych w piśmie Urzędu Skarbowego i Celnego Jej Królewskiej Mości z dnia 12 lipca 2012 r., które miały być przekazane instytucji brytyjskiej w celu ewentualnego ponownego rozpoznania sprawy.

Wbrew twierdzeniom apelującej, nigdy nie nadano jej jakiegokolwiek „ tymczasowego numeru ubezpieczenia”, czego zresztą ubezpieczona miała świadomość, albowiem nigdzie się nim nie posługiwała (por. dokument P45) , nie odprowadzała składek, i nie ubiegała się o nr NINO. Z zeznań P. J. wynikało jednoznacznie, że pracownik musiał sam ubiegać się o nadanie numeru ubezpieczenia NINO i nie mógł go w tym zastąpić pracodawca. Wobec tego brak było podstaw do wyjaśniania w trybie art. 5 rozporządzenia wykonawczego, wydania dokumentu ubezpieczenia, skoro nigdy takiego dokumentu ubezpieczona nie otrzymała. Nie doszło też do naruszenia przez organ rentowy art. 2 ust. 2 ww rozporządzenia skoro instytucje wymieniały dane niezbędne do ustalenia ustawodawstwa właściwego.

W tym stanie sprawy na mocy art. 385 k.p.c. oddalono apelację ubezpieczonej jako bezzasadna.